

www.ketab.ir

سرشناسه: توسلی کوپایی، مریم، ۱۳۵۶ -
 ران و پند آلوده نیمه راه بهشت: روایت جانبازان ۷۰ درصد شهرستان
 خمینی شهر: نویسنده: مریم توسلی کوپایی؛ ویراستار علمی: مهدی ابوالحسنی ترقی.
 مشخصات نشر: ایستادن: ستارگان درخشان، ۱۳۹۵.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۳۰۹۲۲-۱
 وضعیت فهرست نویسی: فینا
 یادداشت: کتاب حاضر با اسناد و گزاری کنگره ملی ۲۳۰۰ شهید شهرستان
 خمینی شهر است.
 موضوع: جانبازان -- ایران -- خمینی شهر -- مصاحبه‌ها
 موضوع: جنگ ایران و عراق، ۵۹-۱۳۶۷
 رده بندی کنگره: ۹۱۳۹۵ ن ۹ ت ۸۲۳۰۹۲۲
 رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۲۳۰۹۲۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۷۳۳۱۱

عنوان: نیمه راه بهشت: روایت جانبازان ۷۰ درصد شهرستان خمینی شهر

کتاب چهارم از مجموعه «عاشقان پرواز»

نویسنده: مریم توسلی کوپایی

ویراستار: مهدی ابوالحسنی ترقی

صفحه آرا و طراح جلد: سعید کرمی هرستانی

انتشارات: ستارگان درخشان

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

کنگره ملی ۲۳۰۰ شهید شهرستان خمینی شهر

هرگونه استفاده و بهره برداری از مطالب این کتاب با ذکر منبع آزاد می باشد.

www.rastghamatan.ir

فهرست

مقدمه کنگره / ۷

مقدمه نویسنده / ۱۱

..... روایت ها

پدر و پسر / ۲۰

ترکش نخودی / ۳۲

آژانس / ۵۴

دست های بسته / ۶۱

جاسادگ / ۷۰

دارسی / ۷۵

حمام... / ۷۹

هنوز از راه نرفته ایم / ۸۰

پایی که شکست / ۹۲

پیک گردان / ۱۰۱

بازمانده / ۱۰۴

گوش های بینا / ۱۰۹

تخریبچی / ۱۱۵

پرنده / ۱۲۵

فهرست

علی اصغر / ۱۲۹

آسایشگاه / ۱۳۳

کنار خاکریز / ۱۳۸

امدادگر / ۱۴۲

فاطر سواری / ۱۵۳

بشم هایش / ۱۶۰

جنون / ۱۶۶

نانکرو آب / ۱۷۱

دل شکسته / ۱۸۸

محمد علی / ۱۹۸

قلقلک / ۲۰۴

ماشین و دره / ۲۱۰

مردی با خَرش / ۲۱۸

پای جامانده / ۲۲۴

لیست اعزام / ۲۳۲

در حسرت جنوب / ۲۴۳

تدارکاتچی / ۲۵۷

فهرست

- تیر و ترکش / ۲۷۰
میهمان سردخانه / ۲۸۰
ترکش ... / ۲۸۵
میمک تا میمک / ۲۸۸
مظلومیت / ۲۹۵
مظاهر / ۳۰۰
کاظم بن تا مجنون / ۳۰۷
مذای حرم / ۳۱۱
چهل روز نصی / ۳۲۰
تذکر / ۳۲۵
ایستاده بر مین / ۳۳۰
محفظه / ۳۳۷
مختصر و مفید / ۳۴۰
پی نوشت ها / ۳۴۳
فهرست / ۳۴۷
منابع تحقیق / ۳۴۷
فهرست اعلام / ۳۵۱
تصاویر / ۳۶۹

مقدمه کنگره

«مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَّنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبَدُّلاً» (احزاب ۲۳)

جنگ ناجوان مردانه‌ای که نظام سلطه بر ملت تازه از بند رسته ایران تحمیل کرد، اگر چه به ظاهر رژیم بعثی به عدم پیوسته ناکم و عراق را در مقابل ایران قرار داده بود، اما در این ستیز نابرابر، همه قدرت‌های زورگ و سلطه‌طلب عالم برای از پای درآوردن ملت ایران، پشت سر صدام یک امتداد جهانی تشکیل داده بودند. در این توطئه جهانی قرار بود در یک جنگ سرخ و بره‌ای و استیلای نوپای اسلامی ایران را مضمحل، ایران را تجزیه و بار دیگر سلاطین و استیلای خویش را بر کشور و ملت ایران تحمیل کنند.

مهمترین عاملی که نقشه دشمنان را نقش بر آب و همه معادلات و محاسبات آن‌ها را بر هم زد، مقاومت و دفاع عاشورایی ملت بزرگ ایران در برابر این توطئه خطرناک بود. جوانان ایران اسلامی با الگو گرفتن از حماسه عاشورا و اقتدا

به سَید و سالار شهیدان (علیه السلام)، برای دفاع از دین، حیثیت، شرف و هویت ملی خویش، از جان مایه گذاشتند و آگاهانه و هوشمندانه گوش به فرمان امام راحل عظیم الشان به امید رسیدن به «احدی الحسنین»، دوش به دوش نیروهای مسلح پا در میدان مبارزه با متجاوزان به کشور اسلامی نهادند و با فداکاری و رشادت بی نظیر، جنگ تحمیلی دشمن را به صحنه و میدان جهاد فی سبیل الله و دفاع مقدس تبدیل کردند. هشت سال مردانه ایستادند و در مقابل ناملایمات عمر غم نکردند. اگر چه جنگ خسارت‌های انسانی و مادی فراوانی به همراه داشت اما سرانجام ملت قهرمان ایران در اثر صبر و پایداری و اطاعت از امام و رهبر خود، تسبیح وعده‌های الهی را مشاهده کرد و بدون واگذاری کمترین امتیازی به دشمن، را وادار به بازگشت به مرزهای شناخته‌شده بین‌المللی، پذیرش قرارداد مرزی ۱۹۷۵ و اقرار به حقانیت ایران در دفاع از حیثیت ملی و دینی خود کرد. بی‌تردید ما به عهد عاشورایی این ملت سرافراز یکی از مهمترین فصل‌های تاریخ این سرزمین است که هرگز از یادها نخواهد رفت.

برگ‌های زرین تاریخ دفاع مقدس سبکوه و عظمت مردان مردی را به تصویر می‌کشد که حدیث سرافرازی آنها «هر افاقه گردیده است، جای بسی فخر و مباهات است که کهن‌دیار ایران، صدها هزار سال لوره ایمان، شجاعت و جوان‌مردی را در دامان خود پرورانده که هر کدام از ایشان برای افتخار و عظمت یک ملت کفایت می‌کند. بسیاری از این اسطوره‌ها در عین مقاومت و ایثار امروز به ظاهر در میان ما نیستند و در مقام قرب الهی رسیده بهم برزقون هستند و در اوج جاودانگی، ما را نظاره می‌کنند. جمع عظیمی از حماسه‌آفرینان دفاع مقدس در میان ما هستند و هر چند در رنج و بیماری ناشی از جراحات جنگ روزگار می‌گذرانند، ذکر روز و شب اینان، «الهی رضا به رضانک؛ صبر علی بلائک؛ لا معبوداً سواک» است. صابروانی که صبر را شرم‌نده می‌کنند.

گروهی دیگر که برف پیری سر و صورتشان را سفید کرده است اما بدون هیچ گونه تزلزلی بر سر عهد و پیمان با خدای خویش آماده جهاد و شهادت اند. اینان تاریخ زنده‌ی این دوران سخت اما سازنده‌اند.

ستاد کنگره ملی بزرگداشت ۲۳۰۰ شهید شهرستان خمینی شهر با انگیزه جهادی و برای حفظ و ماندگاری رشادت‌های بی نظیر ایثارگران عزیز در نظر دارد ضمن بیان نقش و خاطره این عزیزان، برگ‌های ناخوانده این تاریخ پر افتخار را در مجموعه‌ای به نام «عاشقان پرواز» برای عموم مردم به‌ویژه جوانان و نسل‌های آینده دست تولید و نشر بسپارد و برای انجام این وظیفه خطیر به شیوه خاطره‌ناری تاریخ شفاهی روی آورده است.

بیان تاریخ شفاهی رواج و مدس از زبان نقش‌آفرینان آن حماسه بزرگ، روشی نوین برای انعکاس رویدادهای تاریخ جنگ است. انجمن تاریخ شفاهی ایران، یکی از نهادهای حامی و مروج این سبک از ضبط و ثبت مدارک تاریخی است که ستاد کنگره شهدا افتخار عصویت و همکاری با آن را دارد. تاریخ شفاهی، نگاهی جامع به همه کسانی دارد که با بر عنوان در هشت سال دفاع مقدس نقش ایفا کردند. «نیمه‌راه بهشت» چهارمین اثر کنگره در این زمینه، روایتی واقعی ولی دردناک از زبان جانبازان ۷۰ درصد شهیدان خمینی شهر در دوران دفاع مقدس است. این مجموعه روایت حاصل تلاش ۱۸۰ نفره سرکار خانم مریم توسلی کوپایی در مصاحبه فعال با جانبازان عزیز قطع نخاع و عضو اعصاب و روان و شیمیایی است. بخشی از روایت‌ها نیز حاصل مصاحبه دیگر عزیزان کنگره شهدای خمینی شهر به ویژه آقای یدالله آقابابایی، استاد قاسمعلی کرمی هُرستانی و دکتر مهدی ابوالحسنی ترقی با جانبازان بوده است. جزیی نگری، توجه به رویدادها و نقاط عطف زندگی، رعایت ترتیب تاریخی و خط زمان زندگی جانباز مهمترین ویژگی‌های اثر حاضر است.

تدوین نهایی متن پس از چند نوبت خوانش و تأیید صحت محتوای روایت‌ها توسط اعضای کمیته علمی معاونت پژوهش و نشر کنگره شهدای خمینی شهر و پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، مستندسازی و گویاسازی متن و تحریر جملات و واژگان محلی و تهیه فهرست اعلام توسط دکتر مهدی ابوالحسنی ترقی تحقق یافته است. ستاد کنگره شهدا انتشار این اثر را فتح بابی بر نشر رایت شفاهی و مستند رخدادهای دفاع مقدس از زبان فرماندهان، ایثارگران و مشرکین دفاع مقدس دانسته، مطالعه آن را به علاقه‌مندان به تاریخ، ادبیات رهنر پایدا، توصیه می‌کند. در پایان لازم است از تلاش و پیگیری نویسنده محترم شاب، دریان خاطرات و همه عزیزانی که به هر نحو در به ثمر رسیدن این اثر فرهنگی دنگرا یاری رساندند، صمیمانه تشکر و قدردانی به عمل آید.

کنگره ملی ۲۰۰۰ شهید شهرستان خمینی شهر

www.rastehamahan.com

مقدمه نویسنده

آنچه در پی می‌آید، روایی ناب از روند زندگی و نامل شدن به درجه جانبازی و حاصل مصاحبه فعال با جانبازان -راف ز ۹۰ درصد شهرستان خمینی شهر است. در ابتدا قرار بر این نبود که مجموعه کنونی فراهم آید و طرح اصلی پژوهش بر محور بازایی مشکلات و مسائل بشری جانباز و خانواده او در طول بیش از سه دهه جانبازی بود. با توجه به هدف سرروشمند بودن مصاحبه‌ها، به نظر رسید مقدمه ورود به بحث و موضوع اصلی، روایتی زیبا، جالب و درعین حال دردناک از نحوه‌ی جانبازی این ایثارگران می‌تواند خود به زیور طبع آراسته شود آن‌هم با تمام فراز و فرود روایت‌ها.

راویان ایثارگر این مجموعه در سه دسته مصدومین شیمیایی، قطع نخاع و عضو و جانبازان اعصاب و روان، هرکدام به یکی از محلات خمینی شهر تعلق دارند؛ زندگی آنان از تولد تا نقطه جانبازی داستانی شنیدنی و عبرت‌آموز است. مصاحبه‌کننده با توجه به تجربیات پیشین خود و بر اساس طراحی بسته‌های

پرسی و در چارچوب یک مصاحبه کاملاً باز اما ساختارمند و با کمک و یاری مصاحبه‌شونده، این داستان را رقم‌زده و به رشته تحریر درآورده است. گرچه گاه روایت مظلومانه‌ی جانباز اعصاب روان یا قطع نخاع کوتاه و مختصر و جملات منقطع است اما در مقابل روایت‌های مفصل و مشروح نیز کم نیستند. ذکر این نکته ضروری است که ممکن است برخی روایت‌ها از نظر ترتیب زمانی و یا حتی محتوای روایت دارای ایراداتی باشد. این امر به دلیل مشکلات روحی روان جانبازان اعصاب و روان بوده و کاملاً موجه است.

بیشتر این جانبازان بارها و بارها دچار مجروحیت شده‌اند اما شوق و ذوق مجاهدت و جهاد در راه خدا، عقیده و ایمان به کاری که انجام داده‌اند، سبب شده تا با وضوح و صراحت جانبازی دوباره راهی جبهه شوند و سرانجام عده‌ای از آن‌ها خانه‌نشین و اسیر همگام با بستری گردیدند. دوره جانبازی این عزیزان از ابتدای دفاع مقدس تا سال‌های پس از آن یعنی پاک‌سازی مناطق جنگی را شامل می‌شود. بیشتر جانبازان رزمی‌گرا در جبهه مبارزین دوران انقلاب بوده‌اند که بعد از پیروزی انقلاب بعضاً سابقه حضور در سیستان و بلوچستان، ترکمن صحرا، کردستان و خوزستان و یا شرکت در سربازی و شناسایی کودتای نوژه را نیز داشته‌اند؛ از این رو در روایات جانبازی آنان مقایسه‌ای مفصل از این دوره نیز به چشم می‌خورد که مملو از نکات مفید در باب تاریخ سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی گذشته ایران به‌ویژه منطقه خراسان است. همچنین مأموریت‌های سپاه پاسداران، نحوه‌ی آموزش نظامی در آن دوره و ماه‌های اول پیروزی انقلاب اسلامی، وضعیت مالکیت و زمین‌داری، آموزش، مشکلات اقتصادی و وضعیت معیشت مردم از لایه‌لای روایت‌ها قابل مشاهده است.

با وجود وضعیت نامناسب برخی از جانبازان در زمان اجرای مصاحبه و مشکلات و چالش‌هایی نظیر بی‌حوصلگی، مصرف مدام و منظم دارو،

محدودیت‌های زبانی و گویش بومی، روایت جانبازی از شیرینی و حلاوت ویژه‌ای برخوردار است. این همه به دلیل حفظ اصالت و محتوای روایت هریک از راویان بوده است. به منظور روانی و روایی متن، مجری طرح مجبور به انجام اصلاحات فنی و ادبی در متن شده است.

بدون شک وضعیت کنونی زندگی جانباز ممکن است در بخشی از روایت تأثیر داشته باشد به‌ویژه آنجایی که از زمانه و وضعیت موجود انتقاد می‌کند. نوع پاسخ به بدش و تنوع و تعدد پرسش سبب شده تا سبک خاصی از داستان و روایت خلق شود که شاید کمتر بتوان در جایی دیگر سراغ گرفت. پاسخ‌های جانبازان اعصاب و روان گاه با کمک و یاری همسر، خواهر، برادر و مادر بیان و تکمیل شده است و آن‌ها وی را در یادآوری و یا تصحیح و تکمیل روایت یاری رسانده‌اند. این تدبیر از آن روایت‌دگردید تا روایت و پاسخ‌های کوتاه و نیمه‌کاره جانبازان اعصاب و روان باید به شکل کامل می‌شد تا قابل خوانش و مطالعه باشد. در عین حال، می‌توان گفت کوتاه‌ترین و بلندترین روایت به جانبازان اعصاب و روان و به دلیل کم حرفی، زحرفی، صبور بودن یا بی‌حوصلگی این‌گونه افراد، اختصاص دارد که خود نشان از وضعیت روحی و روانی این دسته از جانبازان عزیز است. در مورد جانباز عزیز نه تنها به دلیل مشکلات شنوایی ایشان، همکاری و مساعدت همسری بسیار گسترده و مشورت‌شمر بوده است. همچنین از تعداد محدودی مصاحبه صورت گرفته در سال‌های پیش نیز برای تکمیل برخی روایت‌ها استفاده شده است. در این میان، به خاطر فشارهای شدید روحی، عارضه فراموشی و مشکلات متعدد اعصاب و روان ناشی از سختی‌های دوران اسارت آزاده و جانباز سرافراز رمضانعلی آقای، قادر به انجام مصاحبه با وی نشدیم.

در هر حال، این همه‌ی داستان نیست زیرا بخش اصلی داستان ایثار و فداکاری

از بدو جانبازی تاکنون و گاه تا مرز شهادت است که در دفتری دیگر خواهد آمد. این داستان صرفاً تا مقطع نیل و رسیدن به جانبازی را بیان می‌کند. خواننده آگاه به خوبی و با دقت نظر می‌تواند بخشی از وضعیت و شرایط جسمی، روحی و روانی راوی ماجرا و تاریخ را دریابد. همچنین روایت یا در حقیقت پاسخ جانبازان به پرسش‌های مصاحبه‌کننده، خود گویای هم‌نفسی و همزادپنداری با راوی داستان واقعی ایثار و جانبازی است آن‌گونه که حتی زوایای تودرتوی ذهن و روح راوی را نیز در معرض خوانش قرار داده است. با این وجود، طرح فوق بسیار سهل و ممتنع بود بدین معنی که مصاحبه فعال با جانباز بالای ۷۰ درصد، در شرایط سخت بر روی تخت بیمارستان و آسایشگاه، روی ویلچر، کاری پس‌دار و در ابتدا غیر ممکن می‌نمود. دیگر مانع این امر شائبه تکراری بودن این قبیل مصاحبه‌ها و حرف‌های تکراری و ملاقات‌های دوره‌ای بود که در بدو مصاحبه موجب عدم آمادگی جانباز و خانواده او با مجری طرح می‌شد. لکنت زبان، کم‌رویی، مشکلات حال، اعصاب و روان، نداشتن قدرت تکلم خوب، تأثیر فضای مصاحبه و ضبط تصویب‌ری، خجالتی بودن و عدم برقراری ارتباط و تعامل اولیه برای مصاحبه، دیگر موانع و مشکلات این طرح بود که با صبر و تحمل و شکیبایی و ایمان به هدف، باریک‌مرتفع گردید.

ذکر این نکته ضروری است که تعداد جانبازانی که در مجموع به دلایل مختلف در این طرح شرکت نکردند به‌سختی به تعداد انگشتان دو دست می‌رسد. بدون شک مصاحبه با فرد جانباز در حالت بیماری و صدومیت تفاوت بسیار با فرد سالم از نظر جسمی دارد؛ آن‌هم جانبازی با سابقه بیش از سه دهه یک‌کشیدن آثار و مشکلات جانبازی توسط خود و خانواده و اطرافیان! پیشینه خانوادگی، میزان تحصیلات، تعاملات اجتماعی و فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی هر یک از جانبازان در نحوه نگرش، بازخوانی

تاریخ و نوع نگاه به مسائل و رویدادهای گذشته و حال خود و میهن تأثیر داشته و قابل مشاهده است. اینکه پیشینه حضور این جانبازان در جبهه به چه زمانی بازمی گردد و در سیستان و بلوچستان، کردستان، ترکمن صحرا و مناطق دیگر با ضدانقلاب مبارزه می کردند؛ زندگی مشترک خود را چگونه آغاز کرده اند و با چه مشکلاتی در آن دوره دست و پنجه نرم می کرده اند؛ در این مجموعه داستان های عجیب و واقعی از «نیمه راه شهادت» و به سر بردن چندساعته یا چندروزه در سردخانه هم خواهید خواند.

به منظور تدوین «طقم متن» روایت جانبازان شیمیایی، قطع نخاع و عضو اعصاب روان به ترتیب آمده است؛ گرچه ممکن است برخی از این جانبازان دچار مجروحیت در میدان نبرد و مرگ های مختلف باشند.

بدون شک، پیگیری و پایداری جناب آقای یدالله آقابابایی چهره ی دیرآشنای رزمندگان خمینی شهر و همکای هاء، سیمانه و متعهدانه دیگر اعضای کنگره شهدای خمینی شهر به ویژه معاونت شهرداری شهر رنشر، جناب آقای دکتر مهدی ابوالحسنی ترقی، استاد قاسمعلی کرمی مرستانی، مهندس عزیزالله پورکاظم، مهندس وحید کاظم نادری و عزیزان در بخش تدارکات ر پشتیبانی، جناب آقای حاج محمد تیموری، حاج نوروز سیاهمرد و سرکار خانم اقدس صرامی در به ثمر نشستن این طرح مؤثر بوده است که از تمامی این عزیزان گرامی تقدیر و تشکر به عمل می آورم و سلامت و بهروزی ایشان را از درگاه خداوند تعالی خواستارم.

مریم توسلی کوپایی

مردادماه ۱۳۹۵

Maryamtavassoli@ymail.com